

PAŽYMA

**DĖL ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 19-2 IR 21 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO, ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 2, 7, 9, 16, 17, 20, 43, 44,
46, 69, 71, 75-1 STRAIPSNIŲ IR VIENUOLIKTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO,
ĮSTATYMO PAPILDYMO 46-3 IR 72-1 STRAIPSNIAIS IR 71-1 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO
NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO IR ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881
PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-627 31 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(TAP-22-1377(2) (22-2105(3))**

2022-11-07 Nr. NV-3127

Vilnius

Projektų teikėjas – Energetikos ministerija.

Projektų tikslas – 1) skurti teisinę bazę, nustatančią vienodą teisinį reguliavimą, sprendžiant nuostolių, atsiradusių nutraukus elektros energijos persiuntimą, atlyginimo elektros energijos gamintojams ir kitiems tinklų naudotojams klausimą; 2) sugriežtinti nepriklausomų elektros tiekėjų veiklos sąlygas ir priežiūrą, siekiant apsaugoti vartotojų interesus.

Dabartinė situacija:

I. Vyriausybė 2019 m. spalio 30 d. posėdžio protokolu Nr. 43 (17 klausimas) Energetikos ministerijai pavedė parengti ir pateikti Vyriausybei svarstyti teisės aktų, nustatančių vienodą teisinį reguliavimą, sprendžiant nuostolių, atsiradusių nutraukus elektros energijos persiuntimą, atlyginimo elektros energijos gamintojams ir kitiems tinklų naudotojams klausimą, projektus. Teikiamu įstatymo projektu sudaromos analogiškos laikino elektros energijos persiuntimo iš (i) elektros tinklų (-us) nutraukimo ir apribojimo sąlygos tinklų naudotojams ir gamintojams, nesant tinklų naudotojų ir gamintojų kaltės, ir reglamentuojama elektros energijos persiuntimo atnaujinimo jam visiškai nutrūkus trukmė bei sąlygos, įskaitant kompensacijos dėl tokio nutrūkimo trukmės viršijimo, apskaičiavimo ir mokėjimo sąlygas.

II. Taip pat įstatymų projektai parengti reaguojant į neseniai įvykusius įvykius Lietuvos mažmeninėje nepriklausomo elektros energijos tiekimo rinkoje (2022 m. rugpjūčio 18 d. UAB „Perlas Energija“ informavo, kad nuo rugsėjo 1 d. stabdo savo, kaip nepriklausomo elektros energijos tiekėjo, veiklą) ir siekiant skubiai pakeisti galiojantį teisinį reglamentavimą, siekiant užtikrinti svarbius visuomenės ir valstybės interesus. Teikiamu elektros energetikos įstatymo projektu siūloma nustatyti griežtesnius reikalavimus asmenims, siekiantiems gauti leidimą vykdyti nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklą.

Projektų esmė:

Griežtinant nepriklausomų elektros tiekėjų veiklą ir priežiūrą siūloma:

- ✓ nustatyti griežtesnius reikalavimus asmeniui, siekiančiam gauti nepriklausomo elektros energijos tiekimo leidimą, t. y. asmuo negalės turėti pradelstų skolinių įsipareigojimų, jam negalės būti pradėtos nemokumo, bankroto, reorganizavimo ir (ar) likvidavimo procedūros;
- ✓ nustatyti, kad asmens nuosavas kapitalas būtų ne mažesnis negu 1/2 įstatuose nurodyto įstatinio kapitalo dydžio. Taip pat nustatyti papildomą reikalavimą – turėti galiojantį prievolių įvykdymo užtikrinimą;
- ✓ nustatyti, kad asmuo, siekiantis įgyti leidimą vykdyti nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklą, turės pateikti ne deklaraciją, o prašymą ir atitinkamus dokumentus bei informaciją – įstatymo projektu siūlomas griežtesnis leidimo išdavimo modelis (licencijos išdavimo „D“ modelis keičiamas į licencijos išdavimo „G“ modelį);
- ✓ numatyti papildomas pareigas nepriklausomiems tiekėjams nustatytu dažnumu teikti papildomą informaciją VERT, reikalingą nepriklausomų tiekėjų priežiūrai užtikrinti, vykdyti su nemokumo situacijos vengimu susijusius reikalavimus dėl nuosavo kapitalo santykio su įstatiniu kapitalu;

- ✓ įtvirtinti, kad nepriklausomas tiekėjas turės pareigą rengti ir teikti VERT nepriklausomo tiekėjo veiklos rizikų valdymo planą;
- ✓ siūloma įtvirtinti detalią nepriklausomų tiekėjų prievolių įvykdymo užtikrinimo nustatymo ir laikymosi tvarką; taip pat siūloma nustatyti, kad prievolių įvykdymo užtikrinimas bus skirtas buitinių vartotojų nuostoliams kompensuoti, jeigu nepriklausomas elektros energijos tiekėjas buitiniams vartotojams neįvykdys savo prievolių arba jas įvykdys netinkamai;
- ✓ įtvirtinama pareiga nepriklausomam tiekėjui turėti galiojantį prievolių įvykdymo užtikrinimą, kai elektros energija tiekama buitiniams vartotojams. Nepriklausomo tiekėjo prievolių įvykdymo užtikrinimas turi galioti bent 3 mėnesius;
- ✓ siūloma pavesti VERT būti prievolių įvykdymo užtikrinimo naudos gavėja, taip pat tikrinti, ar teisingai apskaičiuota nepriklausomo tiekėjo prievolių įvykdymo užtikrinime nurodyta prievolių įvykdymo užtikrinimo suma;
- ✓ siūloma nustatyti buitiniam vartotojui pareigą dėl žalos atlyginimo per 3 mėnesius kreiptis į VERT;
- ✓ nustatyti prievolių įvykdymo užtikrinime nurodytos sumos išmokėjimo tvarką ir terminus;

Taip pat siūloma nustatyti šiuos esminius pakeitimus:

- ✓ buitiniams vartotojams, patekusiems į garantinį tiekimą, siūloma mažinti iki šiol taikomą 1,25 koeficientą vidutinei praėjusio ataskaitinio mėnesio elektros energijos biržos kainai, susiformavusiai Lietuvos kainų zonoje, – siūloma nustatyti 1,15 koeficientą. Nebuitiniams vartotojams siūlytina palikti šiuo metu galiojantį koeficientą (1,25);
- ✓ nustatyti, kad elektros rinkos liberalizavimo III etapo vartotojai, įskaitant pažeidžiamus vartotojus, iki pat 2025 m. gruodžio 31 d. turi teisę naudotis valstybės reguliuojamu elektros energijos visuomeniniu tiekimu – t. y. turi teisę grįžti į visuomeninį tiekimą; net jei buvo pasirinkę nepriklausomą tiekėją, ir savaime grąžinami į visuomeninį tiekimą, jei jų pasirinktas nepriklausomas nevykdo įsipareigojimų (buvęs UAB „Perlas Energija“ atvejis). Tai iš esmės reiškia ir tai, kad įprastomis sąlygomis pažeidžiamų vartotojų garantiniame tiekime neturėtų būti iki pat 2026 m. sausio 1 d.

Siekiant sureglamentuoti nuostatas dėl laikino elektros energijos persiuntimo nutraukimo ir apribojimo, siūloma:

- ✓ nustatyti laikino nutraukimo ar apribojimo tinklų naudotojams maksimalų laikotarpį (336 valandos per 2 kalendorinius metus). Taip pat nustatyti, kad vartotojams, kurių elektros įrenginiai prijungti prie skirstomųjų tinklų, elektros energijos persiuntimas negali būti laikinai nutrauktas ilgiau kaip 24 valandas iš eilės, išskyrus atvejus, kai tinklų operatorius ir vartotojas, išskyrus buitinį vartotoją, susitaria kitaip;
- ✓ nustatyti nuostolių už nepersiųstą ar apribotą elektros energijos kiekį apskaičiavimo ir atlyginimo tinklų naudotojui esmines sąlygas, įskaitant atvejus, kai nuostoliai nėra atlyginami;
- ✓ nustatyti prašymo dėl nuostolių atlyginimo pateikimo ir nagrinėjimo tvarkos esminius aspektus.
- ✓ padidinti aprūpinimo elektros energija patikimumą vartotojams, kurių elektros įrenginiai įrengti už miestų, sutrumpinant elektros energijos persiuntimo atnaujinimo laikotarpį (vietoj 24 valandų laikotarpio, nustatant 12 valandų laikotarpį);
- ✓ nustatyti 6 valandų elektros energijos persiuntimo atstatymo laiką LEZ teritorijoms;
- ✓ nustatyti vienodą apmokėjimą už pageidaujamos įrengti rezervinės ar tiesioginės skirstymo linijos įrengimą.
- ✓ sukurti teisinės prielaidas ir pagrindą vartotojams su prašymais kreiptis į tinklų operatorių dėl apskaičiuotos kompensacijos sumokėjimo; kompensacija būtų mokama, kai bus viršijama nustatyta elektros energijos persiuntimo atnaujinimo trukmė;

- ✓ nustatyta pareigą VERT tvirtinti kompensacijos, kurią tinklų operatorius moka vartotojams tais atvejais, kai viršijama elektros energijos persiuntimo atnaujinimo trukmė, apskaičiavimo metodiką nustatomi aiškesni energijos kaupimo įrenginių prijungimo sąlygų ir proceso reikalavimai, ir t. t.

Derinimas –

- 1) įstatymų projektai dėl persiuntimo nutraukimo buvo teikti derinti visoms suinteresuotoms institucijoms ir kitiems subjektams. Įstatymų projektai patikslinti įvertinus Teisingumo ministerijos, Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos, AB „Energijos skirstymo operatorius“ pateiktas pastabas. Taip pat darbo tvarka (organizuojant pasitarimus ir elektroninėmis ryšio priemonėmis) su pastabų teikėjais suderintas pastabų ir pasiūlymų įvertinimas/ neatsižvelgimas. Nesuderintų pastabų, rengėjų teigimu, nėra. Taip pat įstatymų projektai patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas;
- 2) įstatymo projektas dėl nepriklausomų elektros tiekėjų veiklos priežiūros griežtinimo derintas su suinteresuotomis institucijomis. Įstatymų projektai patikslinti pagal kai kurias suinteresuotų institucijų pastabas. Argumentai dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, pateikti pridedamoje derinimo pažymoje. Neatsižvelgta į daug teiktų pastabų, dauguma kurių yra iš nepriklausomų elektros tiekėjų įmonių, taip pat VERT, AB ESO, Teisingumo ministerijos ir kt. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė turėjo esminių ir teisės technikos pastabų, kurias siūlytina įvertinti.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlytina įstatymų projektus svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė